compuse şi minuite. Rezultat al unei fine analize tehnice şi psihologice, fiecare număr prezentat de A. Roser a atins funcţiunea majoră a artei : aceea de cunoaştere. Poate că unora, astfel de afirmaţii li se par pretenţioase avînd în vedere rolul circumscris acordat în general artei păpuşăreşti. Îmi permit să derog de la opinia curentă pe baza satisfacţiei înalte pe care mi-au oferit-o marte parte din componentele programului.

Pe un plan deloc minor, *Plimbarea de dimineaţă a berzei* a constituit un moment de neuitat, echivalent cu ceea ce un artist veritabil ar putea realiza în arte tutelare, ca poezia sau muzica, pe aceeaşi temă. Nu e vorba numai de stilul exact şi nuanţat al mişcărilor păsării, departe de orice naturalism, cît de nimbul poetic care o însoţeşte în scurtul ei parcurs. A. Roser conduce păpuşa în faţa spectatorilor pe un simplu podium, fără paravan, scenă sau cortină. Cu toate acestea, pe lîngă iluzia completă, a fost posibilă şi figurarea unei întregi atmosfere de candoare matinală, pe care s-a desenat graţia subţire a păsării ca şi cum ar fi fost desenată cu muchia unui diamant.

Alături de acest „studiu poetic" cum l-aş intitula, ţin să relev două schiţe satirice extrem de pregnante : „poliţaiul" şi „Lula", fecioară modernă în pantaloni, blazată pînă şi în isteria rock-and-roll-ului, sleită de orice preocupare şi de orice sentiment. Cu un vădit conţinut social, lucrate şi animate cu ascuţită ironie, cele două tipuri confirmă virtuţile educative ale artei păpuşăreşti şi subliniază o dată mai mult necesitatea ca artistul păpuşar să fie investit cu scrupulozitate, răspundere, orientare şi pătrundere psihologică.

Clovnul muzicant şi gimnast prezentat de A. Roser — deşi tradiţional ca apariţie în recitalurile păpuşarilor — a evitat clipă de clipă pericolele schematismului, reuşind să ne cîştige prietenia ca un om viu (refuz să caut o analogie mai puţin banală). Uman nu numai în durere şi bucurie, în exuberanţă, îndoială sau trufie, în uimire sau impertinenţă — dar şi în „pasajele de trecere" dintre aceste stări, în aproximaţiile şi ezitările lor, clovnul lui Roser ne-a cucerit şi ne-a emoţionat fără rezerve.

De asemenea, vom rămîne legaţi de personajul „bunicuţei" (Die Oma von Stuttgart) care, de dragul nostru, a învăţat cîteva cuvinte romîneşti şi care a pus în valoare şi deosebita artă actoricească a lui A. Roser.

*

Mult şi surprinzător mai slab s-au manifestat celelalte trupe din R. F. Germană, în ciuda unei vechi şi glorioase tradiţii păpuşăreşti. Basmul *Tanderai* prezentat de „Marionettenbühne Fey", cu excepţia personajelor groteşti şi a cîtorva detalii de poezie (făptura tragică a „mlaştinii"), a suferit de pe urma unui text lipsit de savoare şi a unui meşteşug sumar, deşi corect. Basmului i-a lipsit tocmai scînteierea şi luxurianţa feeriei, invenţia regizorală, fantezia mişcării.

Cu acelaşi regret am asistat la un *Hänsel şi Gretel*, jucat de teatrul de păpuşi „Die Holzköppe". Tratată cu acurateţă dar fără originalitate, celebra poveste ni s-a părut ternă, monotonă. Bunele intenţii şi seriozitatea spectacolului n-au putut suplini modestia mijloacelor artistice şi timiditatea concepţiei.

Aproximativ aceleaşi cusururi le comportă şi spectacolul *Ghemul fermecat* de la Mülheimer Kasperltheater, în care am preţuit totuşi, calităţile actoriceşti ale celor două minuitoare, timbrurile lor expresive, interpretarea plină de vioiciune şi umor. Din păcate, personajul central — veche şi iubită figură a teatrului de păpuşi german, irezistibilul Kasperl — a apărut lipsit de personalitate, de caracterul funambulesc şi inspirat, cu care eram obişnuiţi să-l vedem înzestrat.

Reprezentată inegal, salutăm încă o dată, în repertoriul R. F. Germane, aportul de indiscutabilă artă al lui A. Roser din Stuttgart.

Nina CASSIAN

R. Cehoslovacă

Cehoslovacia este una din primele ţări din lume în care păpuşa a dobîndit măiestrie deosebită şi foarte largă răspîndire. Fără îndoială la aceasta au contribuit nu numai tradiţiile artei populare cehe, nu numai influenţa unor personalităţi puternice ca Skupa, Trnka, Carel Zeman, Malik, ci şi posibilităţile deosebite asigurate artei, în

www.cimec.ro

condițiile noi de viață ale Cehoslovaciei. Însăși existența unei facultăți speciale, în care mînuirea păpușii nu se mai transmite după obiceiul păpușarilor, ci se studiază, este o dovadă a acestor posibilități.

Și pentru că în artă, ca pretutindeni, studiul nu se poate face numai teoretic, studenții au la dispoziția lor o scenă experimentală, într-o sală minusculă (100 și ceva de locuri), foarte populară însă printre praghezi.

Acesta este ansamblul „Loutka". El și-a cucerit în scurtă vreme simpatia spectatorilor din țara sa.

Cum a reușit acest ansamblu să se impună și să ajungă, în scurtă vreme, sol al artei păpușărești cehoslovace la Festivalul Internațional ? În primul rînd, prin atitudinea lui profund artistică, lipsită cu totul de prejudecăți, (oricît ar părea de ciudat, în teatrul de păpuși sînt multe !) și deci, înnoitoare. Atît la Praga, unde l-am văzut prima oară, cît și la București, m-a izbit sinteza pe care acești studenți izbutesc să o facă între arta populară tradițională cehă, și cele mai moderne concepții despre teatru.

Una din ideile de bază ale spectacolelor lor, idee oarecum estompată însă în retușul care s-a făcut prezentării operei comice a lui Karl Jan Loos, și a „Cîntecelor cehe", la București, este aceea a „jocului cu păpușa"... Actorii apar pe scenă : ei iau vioara și flautul și intonează primele măsuri ale muzicii, sau sînt un grup de tineri veseli, care într-o obișnuită piață franceză, pun la cale printre alte giumbușlucuri un spectacol cu păpuși. În versiunea de la Praga a „Cîntecelor cehe" se putea urmări aceeași introducere în spectacol. Cîțiva țărani tineri, într-o clipă de răgaz, își povesteau, mimînd cu păpușile, vechea istorioară a soldatului plecat în război și a iubitei credincioase. Prezentare acestor cîntece la București, în ciuda eliminării actorilor de pe scenă, — prin lada cea veche din care ies personajele, prin jocul la colțurile și muchiile lăzii, prin elementele stilizate de recuzite și decor, — îți amintește în permanență că ai de-a face cu niște jucării, că totul este o convenție, care sugerează însă mai mult decît un simplu joc de-a teatrul.

Ideea aceasta influențată poate și de teatrul lui Brecht, își găsește o excelentă aplicare în arta păpușărească, rupînd cu rigiditatea anumitor spectacole în care se caută imitarea scenelor cu actori vii. Ea permite creatorilor spectacolelor cu marionete foarte multă fantezie și dă stilizării păpușii un sens. Spectatorul privește amuzat la omulețul de cîrpe, făcut aparent cu mijloace la îndemînă și „în joacă". El zîmbește la

Moment din suita de cîntece franceze prezentat de ansamblul „Loutka"

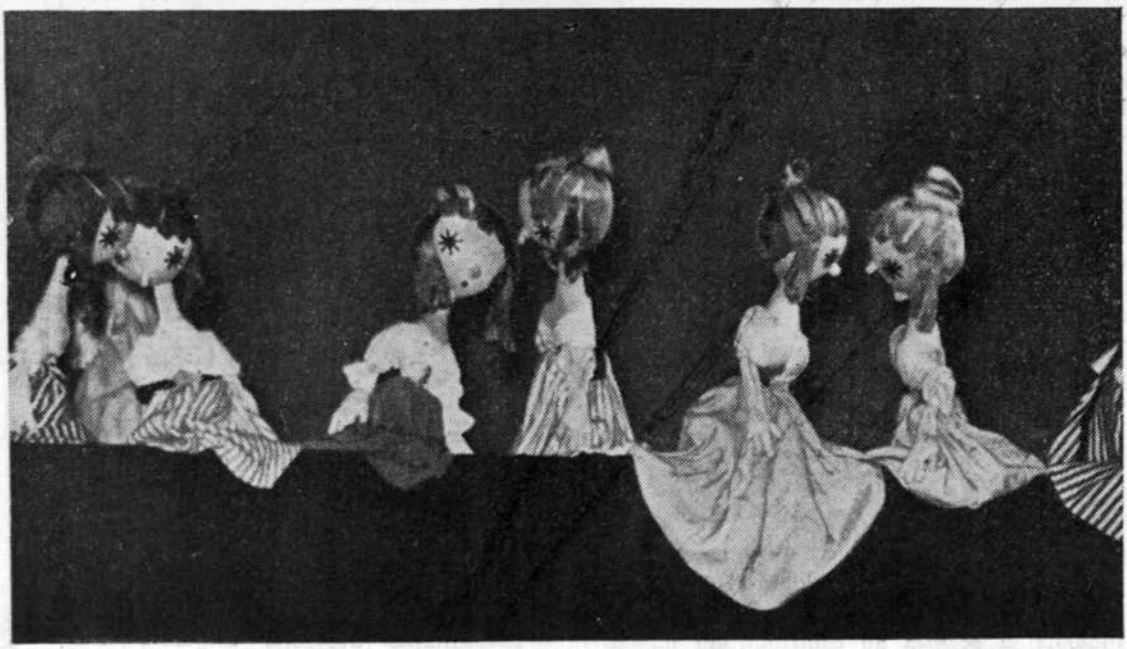

www.cimec.ro

elementele de decor luate parcă la întîmplare, și făcute ca să sugereze, să indice, fără mari pretenții de exactitate. Dar mînuitorii teatrului Loutka nu se mulțumesc numai cu aceasta. Ei ies adesea și din scena obișnuită a teatrului de păpuși, lasă la o parte paravanul înalt după care se adăpostește îndeobște actorul. Așa, în cadrul cîntecului franțuzesc despre Mathurina, paravanul se reduce la dimensiunile unei simple racle, purtată pe umeri, de „îndureratul convoi", pentru ca, în cazul cîntecului despre „Nunta fetei bătrîne și bogate", să nu mai rămînă decît un paravan făcut de brațele și capetele colegilor de joc.

Aceste elemente de punere în scenă devin extrem de sugestive și subliniază tocmai caracterul folcloric al cîntecelor, trăsăturile profund cehe ale operei comice reprezentate. Spectacolul îți dă senzația spontaneității, a autenticității și a unei mari prospețimi. El este foarte reprezentativ pentru noile tendințe în arta păpușărească cehă.

Tot pe linia umorului și a fanteziei, dar cu o tehnică a mînuirii superioară, se prezintă și cele două recitaluri individuale ale artiștilor cehi.

Clovnul muzical și acrobat, mînuit de Zdenek, a încîntat publicul prin dibăcia mișcărilor lui. Josef Pehr a mai demonstrat

Clovnul prezentat de Zdenek

încă o dată, la modul personal, calitățile care l-au făcut profesorul unei excelente clase de mînuitori și unul din regizorii „Cîntecelor populare cehe".

Mioara CREMENE

Austria

M-am așteptat, cu explicabilă curiozitate, ca fiecare teatru de păpuși să facă simțite ceva din caracteristicile, din moravurile sau din frămîntările (dacă nu din sufletul) poporului pe care-l reprezenta. Și implicit — ca limbaj de artă — ceva din tradiția mai mult sau mai puțin ilustră, după împrejurări, în acest destul de dificil meșteșug al păpușilor. În multe cazuri, așteptarea mi-a fost satisfăcută. Nu însă de spectacolul austriac. Desigur, atenuante se pot găsi, la rigoare. Formația de la „Fadenbühne" din Viena se reduce la două persoane și la mijloace materiale foarte sărace. Totuși, nimic nu scuză absența fanteziei, a meșteșugului, a conținutului.

Aș fi jurat, la început de spectacol că — indiferent de calitatea mînuirii sau a montării — aveam să asist la o desfășurare sprintenă a spiritului vienez, în împrejurări specifice capitalei austriece. Aș fi acceptat, de aceea, și formula borcanului fermecat cu castraveți, în jurul căruia are loc o serie de episoade, amuzante în intenția autorilor, dar în realitate searbăde și fără ax. (Se vorbește mult în acest spectacol, se schimbă replici și se explică lucruri, dar n-am înțeles rostul nici al scenetei exotice cu leul, nici al prezenței personajului cu aparatul fotografic, și abia l-am putut urmări pe bietul flașnetar care cîntă cupletele de comperaj, de altfel singura siluetă de oarecare alură vieneză.) Autorii spectacolului, Picca și Arminio Rothenstein, au încercat căile „originalității", au vrut să dea viață unor păpuși fără adresă. Păcat! Mult mai bine ar fi făcut dacă s-ar fi adresat tradiției, în cazul Vienei atît de bogată și inte-

www.cimec.ro